

Streszczenie:

Znaczenie prawne danych z rejestrów publicznych w sprawach rolnych

W rozprawie podjęto zagadnienie znaczenia prawnego danych zawartych w rejestrach publicznych w sprawach rolnych. Jej celem jest rozwiązanie problemu naukowego poprzez ustalenie, czy dane z prowadzonych w Polsce przez organy administracji rolnej systemów informatycznych, obejmujących zbiory informacji wykorzystywanych przy ustalaniu spełnienia przesłanek przyznania i rozliczenia pomocy w ramach instrumentów wsparcia Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej, odpowiadają normatywnej i doktrynalnej koncepcji rejestru publicznego, jak również czy ich znaczenie prawne oddziałuje na kształtowanie sytuacji materialnoprawnej wnioskodawców i beneficjentów tej pomocy w warunkach ustanowienia na ich rzecz adekwatnych instrumentów ochrony prawnej na wypadek niezgodności zarejestrowanych danych ze stanem faktycznym lub prawnym.

Rozprawa przedstawia kompleksowo uwarunkowania prawne tworzenia, funkcjonowania i wykorzystania administrowanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli (IACS), a w szczególności problematykę ewidencji producentów rolnych, ewidencji gospodarstw rolnych, ewidencji wniosków o przyznanie płatności oraz systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS), a także wpływu innych rejestrów, takich jak m.in. ewidencja gruntów i budynków, centralna ewidencja i informacja o działalności gospodarczej, ewidencja ludności (PESEL) czy księgi wieczyste, z dobrodziejstwa których bezpośrednio lub pośrednio korzysta system IACS, aby zapewnić adekwatność i aktualność danych wykorzystywanych w procesie oceny wniosków i rozliczania przyznanej pomocy i w sposób systemowy eliminować skutki pomyłek, prób oszustwa lub nadużycia prawa przez producentów rolnych. Wskazano, że od funkcji przez nie spełnianych oraz jakości danych w nich zgromadzonych zależy sytuacja prawna blisko 1,5 miliona polskich beneficjentów instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej, ale także zapewnienie legalności wypłaty unijnych i krajowych środków finansowych.

Ustalono, że wymienione rejestry, stanowiące elementy konstrukcyjne systemu IACS, poza funkcją ewidencyjną (rejestracyjną), pełnią również funkcję zarządzania

wnioskami o wsparcie, kontrolują zgodność wniosków z przepisami w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej (m.in. kwalifikowalność gruntów, przestrzeganie wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt), a także są wykorzystywane do obliczania wysokości i wypłacania płatności bezpośrednich oraz pomocy finansowej w ramach instrumentów wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. Zapewniają transparentność w zarządzaniu środkami finansowymi nie tylko w zakresie instrumentów WPR, ale także w ramach pomocy krajowej (często o charakterze interwencyjnym), pomagają zapobiegać nadużyciom i próbom obejścia prawa w celu uzyskania nienależnych lub nadmiernych płatności, a także służą weryfikacji spełnienia wymogów stawianych przez organy unijne odpowiedzialne za dystrybucję środków finansowych.

Stwierdzono, że zachodzą przesłanki, by uznać wyżej wymienione zbiory danych referencyjnych w postaci baz i ewidencji za rejestry publiczne, których zawartość kształtuje materiał dowodowy w postępowaniu administracyjnym i wywiera skutki prawne dla podmiotów prawa ubiegających się o wsparcie dochodów w obszarze produkcji rolnej i o dotacje w ramach instrumentów polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Z uwagi na doniosłość danych z systemu identyfikacji działek rolnych (LPIS) w postępowaniu w sprawie przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego WPR przedstawiono postulat przypisania im statusu dokumentu urzędowego w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Za przydatne uznano również ustanowienie przepisów, które pozwalałyby na coroczne uzgodnienie powierzchni kwalifikowanej do płatności wspólnie z rolnikiem przed terminem składania wniosków, co mogłoby ograniczyć liczbę sporów i wnoszonych środków zaskarżenia.